

Pomhaj Bóh!

Ciŝlo 32.
5. nov.

Ľétnik 1.
1891.

Serbske nježelske kopjenka.

Wudawaju ŝo kóždu ŝobotu w Smolerjez knihicziŝcežerni w Budyšcinje a ŝu tam doŝtač ŝa ŝchtwórtlétnu pŝchedpłatu 40 no.

24. nježela po ŝwi. Trojizy.

Mat. 9, 18—26.

„My ŝa to mamy, ŝo cžlowjeŝ prawy budže bjeŝ ŝa-
tonja ŝtutkow, jeno pŝeŝ wěru.“ To bē mózne pŝchi-
powjedanje poŝlednjeho reformaziŝteho duja. Na wěrije je
wŝcho ležane; žane ŝtutki njepomhaja, njeadaža žaneje wē-
ŝtoŝče naŝcheje ŝbóžnoŝče; ŝa wěru ŝteječ, ŝa njeŝhablatym,
wutrobnyŝ doměrenjom na Božu hnadu w ŝhryŝtuŝku, to
je naŝcha najŝwječziŝcha ŝtaroŝč, naŝcha najnuŝniŝcha pró-
ŝtwa. „Ja wěriu, ŝnježe, pomhaj mojej nje wěrije.“ Ža-
danju po tajkej wěrije pŝchiŝdže tón ŝnjeŝ k pomozy, ŝhoro-
watu wěru Wón wuŝtrowi, ŝpytanu wěru Wón poŝylŝnuje,
wutrajazu wěru Wón ŝe ŝwojej hnadu ŝaplaczi. Pohladaj
do ŝwjateho ŝeženja. Wěra ŝo ŝapocžnje pola wyŝŝcheho
Žairuŝka; wón wupraji ŝwoju nadžiju: ŝnježe, moja džowka
je nětk wumrjeła, ale pój, a polož ŝwoju ruku na nju, dha
budže wožiwicž. A ŝ wjeŝełoŝču tón ŝnjeŝ na něžnu
kwětku Žairuŝkowneje wěry pohlada a njeada jej pobrachowacž
na ŝlónčnyŝm ŝwěčženju ŝwojeje luboŝče a pŝhečželni-
woŝče: Žeŝuŝ poŝtanuwŝchi džěŝche ŝa nim. Doměť ŝo
jeno, mój ŝheŝežijano, tón ŝnjeŝ ŝo wjeŝeli na twojej
wěrije, wjeŝeli ŝo na kóždej duŝchi, kotraž ŝo jemu wŝcha
doměri a wŝcheho ŝo wot njeho nadžije, kaž tamny Žairuŝ.
Njewiszi ničžo radŝcho, hacž hdyž ŝo jemu podawaŝch a
ŝ nim po ŝwojim pučzu cžahnyčž chzeŝch. Pŝheŝ wjele
ŝrudoby dyrbi ŝo naŝcha wěra ŝpytowacž, ale tón ŝnjeŝ
ŝ kóždym wěrijazyŝu tať ŝobu cžehnje, kaž ŝ Žairuŝom a
wŝchu wěru, kotraž w ŝpytowanju wutraje, k ŝbóžnemu
kónzej wohladanja dowjedže.

Prjedy pať hacž ŝo to pola naŝcheho Žairuŝka ŝtanje,
tón ŝnjeŝ po datej ŝkladnoŝči jemu hiŝcheže pokaže, kať
wón ŝhorowatu wěru wuŝtrowi. ŝhorowata bē wěra tam-
neje žónŝteje, kotraž bē dwanačže lět krawu ŝhoroŝč mēla,
pŝchetož wona ŝebi myŝleŝche, ŝo budže pŝheŝ lute dótknje-
nje jeho draŝty wotŝhorječ; něŝcho pŝchiwěry težeŝche hiŝcheže
w tej wěrije, pŝchetož wěrijeŝche wjazy do jeho džiwneje hojer-
ŝteje mozy, hacž do jeho ŝbóžnikowneje luboŝče. A tón
ŝnjeŝ jej cžini, kať bē ŝo nadžala, ale ŝ wulkej mozu wu-
ŝbēhuje: Twoja wěra je cži pomhala, niz ŝwontowne
dótknjenje mojeje draŝty. S tym jejnej wěrije wot wŝcheje
ŝhorowateje pŝchiwěry wupomha a ju k ŝtrowej wěrije
wjedže, k wěrije do ŝwojeje luboŝče, k wěrije do njeho ŝa-
meho, do ŝbóžnika a wumóžnika. Daj ŝebi, luby ŝche-
ŝežijano, ŝwoju wěru wuŝwobodžicž wot wŝcheho, ŝchtož je
wjazy pŝchiwěry, hacž twojeje wutrobneje doměry. Pŝchi
ŝwjatej ŝhečženizy, pŝchi Božim wotkaŝanju hladaj ŝo pŝchi-
wěry; woda to wěŝče nječini, jědž a picže to drje nje-
cžini. Wěra a Bože ŝłowo cžinitej wŝcho. Wěra pať
dyrbi wutrobne ŝpuŝhečženje na Žeŝuŝowu hnadu byčž.
ŝhorowatu wěru tať tón ŝnjeŝ wuŝtrowja, ŝpytanu Žairu-
ŝowu wěru wón poŝylŝnuje. Twoja džowka je wumrjeła,
ŝchto ty hiŝcheže miŝchtra próžujeŝch (Mark. 5, 35), tať
jemu napshečziwo kłinczi, jaťo do doma ŝtupi. Kaťke po-
raženje, kaťke pohórŝhenje ŝa Žairuŝowu wěru bē to! Ale
dyrbjeŝche tať pŝchiŝč; wón dyrbjeŝche we wěrije wŝcho
dwělowanje pŝchewinyčž. Tón ŝnjeŝ pať pŝhečželniwje
ŝ nim rěczi a troŝchtuje jeho: Njeboj ŝo, wěť jeno!

ŝpytowanje nje móže a njeŝmē wot naŝ prječž wotŝtačž;
jenož pod nim, jenož pod ŝchizom a bēdženjom móže ŝo

nascha wěra pošlynjecž. Ale šměmy tež stroschtu bycz: tón Knjes pomha spytowanej wěre a njeda jej nihdy po-brachowacž na mozy s wyšokofscze, hdyž ju jeno šebi wu-prošymy. Wěsch šam, luby šchešcijano, kaš hušto je hižo twoju spytowanu wěru taš pošlynjowal a hdyž šy jeno wutral, dha je tež wutrajnej wěre mřdu daš, so ty šhoni: wón džiwnje wodži, ale krašnje wšcho wuwjedže. Šairuš je wutral. Duž je šměl šhonicž pšchecžiwu wšchemu šmjecžu wokoło štejazeho luda: šchtož tón Knjes šlubi, to wón wěšcže dđerži. Jeho holecžatko štaže a wón došta jo s nowa s ruki šmjercže pšchewinjerja.

A ta powješcž bu rošnješena po tej šamej zyšej šemi. Tež mješ nami je rošnješena. Šaj, Šesuš Šhryštuš je šmjercži mōž wšal, naschi morwi nješbu wumrjeli, ale špja. Teho šo dđeržmy w naschej šmjertnej hodžinje. Šunu budže knjes Šesuš wšchitkim tym, kiž špja, wopokafacž, so je wěrnoscž rēcžal, hdyž praji: Ša šym to horještače a to žiwjenje. Duž njebojmy šo, ale wěrmym jeno. Š Lu-therom rjekłmy: Šed'n twjerdy hrōd je nasch Wōh šam. Š Šhryštušom budžmy wješele žiwi, s nim wumrjemym šbōžnje. Wón šam paš chžł nam š prawej wěre pomhacž! Špocžatki wěry chžł wón rošmnožicž, šhorowatu wěru wu-štrawicž, špytowanu wěru pošlynjowacž, so bychmy wutrali hacž do teho wulkeho dnja, hdyž doštanjemym kōnž wěry w šbōžnym wješelu. Šamjen.

Rošdželene pucje.

Šo nēmštim Šana Šjedricha.

IV. štam.

Šchošcže Reichartej šo wutroba šradowasche, hdyž bē se šwo-jimi wuššlemi ša tej wězu pšchichol. Wta šo hižo ša šwěrne wo-djenje šwojeho šamšneho žiwjenja Bohu temu Knjesej džakowacž. Šdyž na wješ hlada, mōže lēdom dorošymicž, kaš je wšcho taš hinaš, hacž w jeho mlodošcži bē. A hdyž s žyła nēšchto, dha ma pšchede wšchēm ša to šo wušnacž: „To je tón Knjes čžiniš!“ — Kaš bē tola, jašo by šo šabłyštko, hdyž nowy šaraš, hnydom hdyž bē do Walezow pšchichol, předomacž pocža. Štary knjes bē drje tež jara dobry a pšchecželnimy byl, ale wutrobym prawje pšchimacž a roššchacž njeje rošymik. Šodečžanšy paš chžychu prawje pšchi-mani a roššchacženi bycz, hewal mōžesche šo došho nad nimi dže-šacž, přjedy hacž šebi šchto š wutrobje wšachu. Taš bē jow w šafarowanej wšy štary knjes bōršy dowěrenje šhubiš, a hdyž tež čžiste Bože šłowo předomasche, tola š prawej šhrobłoscži a wješ-šocžy pšchicž njemōžesche. Do žyrtwe ludžo nješhodžachu, s wonka žyrtwe paš čželachu pšched duschepastyrjom a hušto došcž bē šo štašo, šo, hdyž w přēdku do šhēže štupi, bur pšches pošlednižu na polo čžekny a hošpoša mēšesche s butrudželanjom abo přjedyrjenjom abo pšokanjom taš nusne, šo knjesej duchownemu pšched wocži nje-pšchicž. Duž bē bōršy wšchu nadžiju šhubiš a čžinjesche šwoje džešo na wošadže jenož se šdychowazej wutrobu. Šaj, nješychu-li Reichartežy byli, wón by bōršy žyle šawutliš. Włody šaraš paš, kiž po jeho šmjercži jeho šastojštwo na šo wša, wjedžišche wutrobym pšchimacž. Šako šwoje nastupne předomanje dđeržesche, chžychu tola Šodečžanšy rad wjedžecž, „šchto tón mōže“, a bē jich telko še mšchi, kaš hewal nihdy. Ššłowo paš, kotrej bē předomat, bē wot teho Knjesa wošebje žohnowane, šo štary Šan Bohmž, wo kotrymž hewal prajachu, šo ma „toštu kožu“, mēšesche, šo je jeho pšchi předomanju druhdy šyma pšchebēhowala. A jašo nēšč šaraš Lindnar kōždeho wopytowacž pocža a pšchego wēž taš šawjedže, šo šo jeho šminyčž njemōžachu, bēchu tola nēšotši, kiž ša pšchistožne dđeržachu, šo dyš a dyš w šemšchach pokafacž. Wē paš s tym džiwna wēž, pšchetož bē ludžom nimale, jašo by šaraš jich šakušal. Šchtož bē nēšotre rasy pola njeho na předomanju byl, tón njemō-žesche jeho wjazy wotbycz, a tyč, kiž jeho njewotbychu, bē pšchego wjazy.

Šedyn paš šo pšchi tej wězy šašłobi; to bē Barthel, s kotrehož šašłuzbu nješasche wjazy taš hicz, kaš přjedy. Tón šaše a pošdže se wšchēm šwarjem na „nješnicžomneho popa“ šwarjesche a pšchego nowe kumšchty wumyšli, šo by ludži š šebi čžahnuš, wšchaf mē-šesche tež hišcže tōšchto štarych, witanych hošcži, kiž, hdyž šo

wjecžor ša nich šhrete bunzle wobuchu (Barthel wšchaf bē ša kōždeho šwojich wjecžornych hošcži por tajšch wobštarak, šo bychu šo hošcžo jara dušchne pola njeho mēli), a pšchihotowanu trubku šažehlichu, šebi jeho šwarjenje derje lubicž dachu a šo na jeho nješpšchistožne žorty šmējachu. Wōn paš bē na joneho pšchi šwojim špocžinanju šabyl, štryž jemu škōncžnje tola wopokafa, šo šo njeda ša šmēch mēčž.

Bē wjecžor do noweho šeta. Šaraš po šwojim wšchynu wjecžor w 6. hodžinje Bohu šłuzbu w Šodečžanškej žyrtwi dđer-žesche a na kōnžu šwojeho předomanja ludži mōžnje napominasche, jich na kōnž žiwjenja dopominajo, šo bychu hišcže daty hnadny čžab, wo kotrymž nišchto njemē. Kaš došho mōže tracž, šwěru wuži-wali. Wē to šašo šłowo byšo, šaškež mōžachu hušcžišcho wot šararja Lindnarja šlyšecž, kotryž wutrobym mōžnje roššchacžy a pohnu, do šo hicz — Bohu žel paš bē jich malo na to šedžbo-walo. Žyrtwej bē šhētro prošna byla, nimale taš prošna, kaš pola štareho knjesa šararja, pšchetož ša wjecžor bē Barthel nēšchto wuna-makaš, šchtož njebē hišcže nihdy w Šodečžach bylo. W šorcžimje dyrbjesche pšchynny bal bycz a na tón šo we wšchēch domach hoto-wachu — jenož niz pola Reichartež a pola wuczerjež — šchto by tež přjecz wostacž chžyl pšchi přēnim pšchynnym balu, kiž dyrbjesche šo w Šodečžach wodžerjecž. Šedma bē tež šararjomy wōš wotjēš, dha pišłachu tež mēšchcžanšy heržy, kiž bēchu ša tón wjecžor škasani, šwoje pšchepošchaze poštrawym pšches žyłu wješ. A bōršy bē žiwjenje w pošwēcžennyč šorcžimnyč štwach, ša kotrej šē mišchtr Barthel šamo štearinske šwēžy wobštarak, a njetrajesche došho, dha rejowachu s džiwin hamtowanjom a pošla štejesche pšchecželnimy šorcžmar šady šwojeho blida a njebē lēni, šchlejšy s warjazym punšchom napjelnjecž a tam jenemu šwojich hošcži nēšchto lubeho prajicž, jow s druhim žort čžinicž, abo bješdychowyč š wutracžu pšchi šwojim wješelu napominacž. Džēsche tež wšcho, kaš bē šebi wšchaf a niz došho do pošnožy, hdyž chžyšche Barthel wšchēch po wubjernym wšchynu pšchewatacž, bē šhromadna šłōšchtošcž hižo pšche wšchu mēru wyšoka. Nēš paš bē wot nikoho njemyššlene pšchetorhjenje pšchichlo, pšchetož na jene dobo wokafesche šo w durjach wōšje a s hłōškom njewuššewesche hrošby: „Wohēn! wohēn! šorcžma šo wali!“ Kaš ro hrimanju bē wofomikjenje došho wšcho s mērom — potom paš šo pocža žašokne wēščenje. Šōždy chžyšche najpřjedy won, šo by šwoje lubowane žiwjenje wumōhš. Wo druheho nišchto njerodžesche; čžišchcžachu a štokachu šo a pošep-tachu wšcho, šchtož bē jim na pucžu, jeno šo bychu pšches wōšna a durje čžeknyli. Kaš a hdyž bē wohēn nastak, to njemōžesche nišchto wuššedžicž; bē šo hižo šhwilku pod ščechu paliko, a jašo šo hromada ludži s šorcžym won wali, dyrichu hižo pšomjenja jašnje se wšchēch ščechinyč wōšnow.

To widžesche tež mišchtr Barthel, kiž bē w přēnim štrōženju Bohu won čžeknuš a kiž po tym, šo bē šhwilku kaš šamjen šprost-nyš, na jene dobo s džiwin wōšanjom šašo do palazeho doma bēšesche. Šubjenny: na šubji wšchaf mēšesche šwoju špansku šomorču a w tej štejesche, kaš jich wjele wjedžesche, čžezka želesna šchinja, w kotrejž šwoju žyłu šašłuzbu šhowasche. Přjenješy paš bēchu jeho pšchibōh — dyrbjachu te w pšomjenjach wostacž? Nihdy a na-nihdy! Wumōž chžyšche na kōždy pod pšłōd telkolētnje prošy a wšchelateho hřeča. To paš šo jemu nješporadži. Taš rucže kaš bē nuts do šhēže, runje taš rucže čžeknu šašo won, wōšajo dla šoloscžow, wokoło bēhajo s palazymy wšokami a draštami. Nēšotre bowy wodny hošnychu pšomjenja na jeho čžele. Wješ tym bē šy-šawa pšchijēša, ale wumōž šo nicžo wjazy nješhodžesche. Šorcžma bē šhubjena. A jašo ščženny do hromady padžechu, šlincjesche mōžny, jašny hłōš do šhromadžennyč. Wilhelm Reichart šo hišcže derje na to dopomni a njemōžesche jo šapomnicž, wšchaf bē jeho šamšny ert, s kotrehož šłowa wuńdžechu a bē jemu byšo, jašo by jeho njewidomna mōž nušowala rēcžecž, a kaš trubjele pošlednjeho šuda taš wōšje, šo mōžesche kōždy šlyšecž, bē wōšak: „Njemyšcže šo, Wōh šo njeda ša šmēch mēčž. Pšchetož šchtož čžłowjēš šnje, budže tež žnjecž.“ A jašo hłōš wonēmi, šlyšchachu wšchitzy žašoknje šchicžaze šmjecže a jašo šo ludžo naštrōženi ša hłōškom wobhladachu, bē mišchtr Barthel byl, kiž šchepotajzy w šnēšy šedžo šo šašo a šašo taš žašoknje šmēšesche. Wrošnosčž bē jeho ša-pšchijaka. Šēta došho bē se šymnej šrwju na tym džešak, nje-šmjertne dušche škašcž — šhubjenje šwojeho morweho mamona njemōžesche šnjecž. Šōšni hrošy a bošocže štipichu ludžo na šof a nišchto šo nješšhrobli, šo nješbožowneho dōšknycž, taš šo je Wil-helm šam dyrbjaš šubjeneho wotwješcž, kiž bješ wole ša nim džēsche.

(Šokracžowanje.)

Martha.

Powręzaje powjedańczo w libanjach nascheho czaſta wot F. G.
(Pofraczowanie.)

Hólzaj w komorzach na łubi ſpaſchtaj. Mjehke łożo ſa tajfeju pachotow niczo nijeje.

Róždy na płómje leżeſche; hłowaf a nětotre wodžeczja a ru-
bjeſcja bëſche wſcho, ſchtož mjėſchtaj. W ſymje hiſcjeze ſuknju
a ſtary męch f wodžeczju doſtaſchtaj. Róždy dyrbjeſcje ſwoje łożo
ſam poſczelacz, ſo to jako wojaſaj haſle wufnycz njetriebaſoj.
Róždy ranje hólzaj w kholowach dele pſchindžestaj a w thęzi
dyrbjeſchtaj ſo czeſacz a mycz, ſo mjėſcye Martha teſ tu nreſtoſcz,
ſo ſo to teſ prawje ſtawa. Wjeſeſaj a fuſt dżimaj drje teſ bëſchtaj,
ale f draſtu dyrbjeſchtaj ſo na ledżbu bracz, w tym Martha nie-
žortowaſche; kóždy wječor ſwėru ſa draſtami hladafche a knefle
pſchichimawſche; poſdżiſcho holzy pomhaſchtej. Pola porjadnych ludzi
dyrbi draſta žyła a cziſta bycz; hdyž dżeczni roſtorhane woſoto
bėhaja, winu kóždy maczeri dawa. Haj hdyž cżłowjeſ dżeczom
wſchu wolu woſtaji, potom dže pola nich pſche wſcho, pſches płoty
a czerne, a roſdrėja ſebi draſtu. Martha njebėſche pſcheſurowa
w khostanju, wona dżeczni nawuczni na fiwnjenje a kłowo poſkuchacz,
mėsto teho ſo ſužodżina kóždy džen ſij roſbi. Martha paſ by jej
prajika: Greta, cżłowjeſ dyrbi ſabe ſapoczecz wolu dżeczni ſlamacz.
Mjeboezicżka ſaraſka bëſche žona, rjana kaž wobraſ, ludžo na haſty
ſtejo woſtachu a ſa nej hladachu, wona bëſche mała a pſcheczelnawa
pſcheczimwo kóždemu. Ale f dżeczimi wona nježortowaſche. Mjeje
jeiny ſyn, aſeſor, muſ kajkiž bycz dyrbi. A hdyž bëſche wón dwė
lėcze ſtary, bëſche žakoſtnje ſaſkobjenty a ſwojeje wole. Hdyž bëſche
tajti roſhnėwany, ſaraſka jeho na ſemju położy a ſo jemu wu-
wołacz daſche. Tón hólz bė bėrnij polėpſchenny.

Mjepoſtuchnoſcz a ſamowola ſtej kaž njerjad na polu, tón
dyrbieſch bėrnij plėcz, prjedy hacž ſo korjei hłuboko pſchimnje. Mje-
pſchindžemy huſto do domow, w kotrychž dżeczni haruja a woſaja,
ſo lėdma ſwojeho kłowa ſklyſchich? To je woprawdje wopaczny
ſwėt, hdyž dżeczni ſtarym žiwjenje czeſke cżinja. Brut to teſ do-
cżinicž njemóže, ſchtož je w ſwojim czaſu ſakomdżene; dżeczni wot-
cżahnycz dyrbieſch hižo w koležny ſapoczecz.

Majnjemudriſcho je, hdyž ſo ſtarſchi ſwėja, hdyž dżeczni hłupo-
ſcye woraja; to rėka ſkażenju durje wotewricž. Hdyž macž kruta
doſcz była njeje a dżeczni ju wjaży njepoſkuchaja, potom rėka, nan
dyrbi pſchindž a je nabicz. To je ſrudne wotczėhnjenje, hdyž je
nan jenož f temu, ſo by dżeczom hroſu nacżinič; to dżeczni twjerde
cżini a nanej dżeczazu luboſcz rubi.

Dżeczni njeſmėdža ſabycz, ſo je to ſtarſchiſka luboſcz, kotraž
jič napomina a na prawy pucz poſaſuje. Pſchetož czaſ pſchindže,
hdyž dyrbja ſtarſchiſki dom wopuſzczicz; ſchtóž potom domach
niczo njenawufnywſchi bjeſ žyſych ludzi pſchindže, ſa teho ſo hu-
bjenty czaſ ſapocznje. Wojeſki wyſchich ſo rekrutu njepraſcha,
hacž jemu dženſa cżapta derje ſteji abo hacž chze juſſje na reje
hicž a hoſpoſa rano w 5 hodżynach f ſtawanju ſawoni, hdyž je
teſ nowa dżowka domach hacž do 7 hodżyn we łożu lėhała. Schtóž
je kruzje wotczėhnjenje, ſo do wſcheho ſwuczni a ſo do žiwjenja
lohtko na naſa.

Je kralow w historiiji, kiž ſu pſchezo na twjerdeji ſemi lėhali
a ſažo proſcherjom, kotrymž ſelena butra derje doſcz njeſkódzi.
Róždy dyrbi na ſwojim mjėcye f tym ſwojim ſpokojom bycz,
potom hižo dale pſchindže. S mėru dyrbi cżłowjeſ wuživacz,
ale jemu teſ njeſmė czeſko bycz, nėcżeho ſo ſdżerżecz.

3.

Kak Martha ſwój czaſ naložeſche.

„Njeby-li wo wſty žadny byl, by ſebi kóždy czaſnik (legėt)
kupicz dyrbjak, hewaf by hubjenje ſa wjeſ byto“, bė Marcżine
kłowo. 1/5 rano wona ſwoje paczerje wuſpėwa a f dypkom 5
ſwoblekana f komorki ſtupi. Mėtko wó jſtwe woſna ſwoczinja, ſo
by czerſtwy powėtr nuſ cżahnyč, cżrije rjedži a koſu wobſtara.
W 6 hodżynach dżeczni wołaſche, te dyrbjachu ſa 1/4 hodżiny hotowe
bycz, dwójzy njewołaſche. Žena holza dyrbjeſcye taſ dełho pſchaſcz,
kaž ta druha ſwoje ſchulſke wėzy wufnyſche a ſnėdanje pſchihoto-
waſche; a taſ ſo wotmėnjeſchtej. Hólzaj mjėſchtaj kury won
puſzczecz, walcżki rubacz a ſo teſ ſa ſchulu pſchihotowacz. Martha
hacž do 1/28 w ſahrodze dżėlaſche, potom ſnėdachu hromadže mło-
towu poliwtu a bėrnij, prjedy paſ dżeczno wóſſje paczerje wuſpėwa.
Bėrnij ſo na to ſa wobjed bėlachu a hornž ſo do kħachlow ſtaji;
potom dżeczni do ſchule dżechu a Martha ſo na dżėto poda. Pſchi-
połdny bėchu ſažo hromadže. Martha warjeſche, holzy blido

pſchihotowaſchtej a w i hodżinjė bëſche wſchitko hotowe; potom
Martha ſa kóždy dżeczno kħėtru pomafu pomafa a do kħamora
położy a f temu w lėcye wodu a mloko, w naſhnye jabłko abo
kruſchwu, ſo bychu popoėdnju ſwaczinu mėle. Mlacž haſle wječor
w 7 hodżynach domoj pſchindže. Taſ dełho dżeczni hrajachu, w ſa-
hrodze kopachu a křepjachu, walcżki rubachu a korby pleczechu.
Piſchafne koleſko ſo wot popoėdnju 5 bjeſ pſcheſtaczja wječzeſcye a
holzy ſo paſ wotmėnjeſchtej, paſ dwė koležny dżėſchtej.

Martha domoj pſchichediſchi wječer do kħachlow ſtaji, ſa koſu
pohłada a hacž do 8 w ſahrodze dżėlaſche.

Wo wječeri ſo Martha dżeczni ſa ſchulſkim dżėtom a taſ bė
ſo kóždy ſadżeržało, wopraſcha, ſwadny bjeſ nimi ſažo wuruna, kħo-
ſtaſche, hdyž bė nuſne, a dobre wuczby dawafche. Hólzy ſchłė
ſwopkoſowaſchtej, Martha pſchedžeſche a dżeczni bėchu w 9 hodżynach
do łoża. Potom Martha ſchrytowaſche abo draſtu plataſche, hrodž
a thėzu ſeſamka, kħėluſch ſe ſpėwarſkich wuczita, wohen a ſwėzu
haſny a po krotkei modlitwe ſo teſ f mėrej poda.

Haj, hdyž potom tón knjeſ njebjeſow a ſemje ſwoje wſcheho-
wėdomne wóczko na drėmazny ſwėt wobroczi, jich mało namała, kiž
bėchu jemu ſpodobniſchi hacž tuta ſwėrna wudowa.

Martha mjėſcye nėtł hižo pomozy na dżeczoch, ale hdyž bėchu
make byłe, bëſche czeſkota wulka; teħdom dyrbjeſche ſebi ſtaru žonu
do domu wſacz. Kaſ derje maja ſo nėtł dżelaczėſke žony w mjė-
ſtach, kiž móža ſwoje dżeczni do małodžeczazeye ſchule póſlacž, hdyž
móža dżeczni žyly džen bycz. Tam dżeczni nawufnu pſchistojne bycz,
nėtłoty kħėluſch ſo jim nawuczni a wone ſu wjeſełe, kaž jandžel
w paradifu. Poſdżiſcho potom ſtarſchi a wuczerjo poſ taſ wjele
prózy a ſtaroſcye f wotczėhnjenjom nimaja.

Srjedu a ſobotu holzy f ſchwalczni dżėſchtej, kotraž bëſche
w mjėcye ſchicž derje nawufka, ſo byſchtej teſ wonej ſo wudoſpół-
njatej; pſchetož prėnje wuczby bëſchtej hižo domach wot maczerje
doſtaſej. Hólzaj dyrbjeſchtaj korby plecż a to a tamne wobſtaracz.
Huſto teſ ſwojeho wuja, kiž kė ſahrodnik na hrodže, wopytaſchtaj
a tam wſchelake, woſebje kaſ maju ſo ſadome ſchtomy wobſtaracz,
nawufnuſchtaj. Duž poſdżiſcho domach w ſahrodze maſu ſchtomi-
kownu ſchulu ſałožiſchtaj a nėtłoty kroſch f mlodymi ſchtomikami
ſebi ſaſlužiſchtaj. Dobry ſahrodnik ſo wſchudžom derje placzni a
kóždy bur dyrbjak dżėto w ſchtomowej ſahrodze roſymicz. S wjetſcha
paſ f tym na burſkich dworach hubjenje ſteji a nėtłoty blecžk je
próſdny, hdyž by rjany ſchtomik ſtejecž wóhł. Ssad njeje niž
jenož nėſchto dobre, ale teſ pjenjeſy pſchinjėſy. Kaſ wjele jabłkow
pſchindže kóždy lėto f Cżėſkeje? Mjeſku tam žyłe wſty wot wiko-
wanja ſe ſadom žiwe? Schtóž ſo na to położy a fuſt ſahrodni-
ſkeho dżėta póđla roſymij, móže ſebi nėſchto rjane f tym ſaſlužicz.
To je najwazniſcha nėž, ſo ſo wſcho w prawym czaſu wobſtara,
niczo pſchepoſdže a niczo pſcheſahe, f hladanjom na to, kaſ wjedro
hoji. Cżłowjeſ dyrbi wótre wóczko a ſtrowy roſom mēcz, ſo wė,
kaſ móže ſemju wufupicz, ſo jemu rjany wunoſch pſchinjėſe. To
paſ ſo w koreczimje njenawufnje, ale jenož w ſtutfach Wożich wonkach
w ſtwórbje.

Wuczėr dyrbjak hižo w ſchuli na tute ſjewjenja bóle kėđžblime
cżinicž a tajke myſle wubudžowacz. Wulkoſcz a mudroſcz Woža
ſo najłóžo ſe ſtwórbu ſpóſnaje, kóždy trawicżka je na ſwojim
mjėcye, kaž dub a žedra na Libanonje. (Pofraczowanie.)

Roſhlad w naſhim czaſu.

— Žeho majeſtoſczi kħėžorej bu wóndano ſwjedėniſzy ſtudżėi,
kotruž je mjėsto Barlin jemu f darej dało, pſchepodata. Steji pſched
kħėžorowym hrodom a wuliwa ſwoju wodu w 28 rołach.

— Mjėhornocž a njekafanſtowo, bjeſ haſty ſo w Barlinje,
tutym Babelu nėmſkeho kħėžorſtwa, wupjerazej, dyrbitej ſo bėrnij
trochu ſamjeſowacz. Kħėžor, kiž ſo ſa wſchė należnoſcye w Nėmżach
ſajimuje, wſcho ſam pſchepytuje a pruhuje, je ſa nuſne ſpóſnał, ſo
ma ſo hanibnemu roſſchėrjenju njekafanſtwa w Barlinje na wſcho
mózne waſchnje napscheczjo ſtupacz. „Kħėžorſtwowy nawėſchtnik“ ſcżėho-
waze kħėžorowe woſjewjenje pruſtkemu ſtatnemu miniſterſtwu woſjewja:

„Hłuboko wobžaromne podawki, kotrež je kħoſtaniſke jednanje
pſcheczimwo ſeinzež mandželfkomaj na ſjawne pſchinjėſko, moju
krajnowótznu wutrobu ſtajnje njepoſoji. Hacž runje ſym juſtiz-
nemu miniſtrej moje nahłady hižo prjedy f wjedżenju dał a
hacž runje wėm, ſo ſu ſo wot miniſtrow ſnutſkownych należnoſczow
a juſtizi prėnje kroczele f wotſtronjenju wotkrytych njedostatkow ſtałe,
mje tola nuczi, teſ kėđžnoſcz mojeho ſtatneho miniſterſtwa na tute
należnoſcz, ſa lėpſche žyłego kraja taſ wažnu, wobrocżicz a jo na-
mołwicž, ſo by mi na podobnjo wuradżenjow, kotrež ſu ſo bjeſ

jednotliwymi ministrami męke, sferje lępe namjety czynilo. Sbyż pschi tym na te bypki pokasuju, kotreż su po mojim sduczu pschi roszbudzenju wustupowazych njedostatkow a naprawem, t jich wobróczu trębnych, wošebje waźne, mam so t temu czim bóle swjasany, dofelż so prawo w mojim mjenje wupraja a dofelż bym s wędowoszczu pschi pschisłuchnoszczow, mi jako najwyschschemu schkitowarzej prawoweho porjada napokoženych, polnje napjelnyeny. Hejnez proześ je na sa- traschaze waschnje dopokasał, so je so pschidruźnistwo (zuhälterthum) póbła roschchěrjeneho kurwarstwa w wulkich městach, wošebje w Bar- linje, t wulkemu strachej sa kraj a lud wuwiko. Dla samjesowanja tuteho njełasanstwa w přenim rjedže do praschenja pschiindže, kať daloko móže so hižo na podobłku wobstejazyho sakonja s krutoszczu pscheczimo pschidruźnikam njerodnych žónskich sakroczič. Tutón na- dawł poliziji a budnistwu pschisanje. Poliziji so jako pschisłuch- noszcz pschikasuje, so pschi wobstejnoszczach pscheczimo pschestupjenjam tutych nječeznych człowjekow s rasnoszczu sakroczi. S dobom pať njech polizajszu sastojnizy wjedža, so pschi krutym postupowanju niz jenož moje pschipsnacze, ale tež moje schkitowanje namakaju. Schtož nałożenje wobstejazych khostanskich sakonjow nastupa, njech so na to hlada, so so budnistwa wot wopacžneje šmilnosczje wodžicz njedawaju a po możnosczu wyšoke khostanja pschisubža. S pschisamknjenjom t temu ma so rospominacz, hacž ma so wobstejazy khostanski sakon pschemenicž. Tež khostanske waschnje dyrbi so pruhowacz, a maja so pschi tym naprawy postajicz, kotreż sadžewaju, so sakitarjo, šebi nje- myšlo na to, so dyrbja pschi wušlędzenju wěrnosczje pomozni bycz, šebi nadawł czinja, njepramu s frivolnymi šredkami t dobyczu pomhacz. Nunje tať njech so sa to stara, so so budowa doštojnoscž psched sakitarjami, wobškorženymi a pschipošlucharjami pschi wschęch wobstejnoszczach sakhowa. Škóncžnje so šda trebne bycz, so so pschi wušbudzenjach, pschi kotrychž so wo najczęszich pschestupjenjach póczimowosczje jedna, šjawnoscz wušbudzenja wusamknje. Nadžiju so, so naprawam, wot knježerstwa porucženym, ta podpjera se strony póczimowych woršchtow mojeho luda pobrachowacz njebudže, bjes kotrychž so pschepšchimaze wotpomhanje wotczakacz njeda.

W Potsdamskim nowym hrodže, 22. oktobra 1891.

Wilhelm, Rex."

(Sšerb. Now)

Je woprawdže swjebelaze widžecz, so ma nasch luby khezor sa wsche naležnosczje a starosczje šwojeho luda wutrobu. Nadžijamy pať so, so so w tej šrudnej węży njesapomni, so ma so štho- dženť pschezo swjercha šapoczecz rjedžicz. Pschetož hdyž nje- bychu wošebni a pjenježnizy telko kurwow męli, njeby jich s žyła tať wjele bylo. Róždy kšchesczijan, horkach kať delkach, je psches šwjatu kšchecenizy swjasany, psches wschędne rošlacze a pokutu teho stareho Šadama w šebi se wschęmi jeho šlymi lóschtamami a žado- scžemi potepicz a wschędnje horje stancyž nowy człowjek!

— Wěrowanje sakšeho prynza Wjedricha Augušta s awstriskej aržymówodku Luisu smęje so 18. novembra we Winje. Žyly sakski lud hlada nowemu šlubej bjes sakšim a awstriskim knježerstim domom s najwutrobnichimi pscheczimi napscheczimo.

— Sa Póšnaškeho biskopa je so dotalny probst dr. se Štablewski, rodženy Polak, wuswolil. Pruske knježerstwo so nętt jara wo potrebnosczje póškeho luda staracz pócznje, wošebje tež wo jeho nabožinske rošwuczenje w maczernej rěcz. Kať so šlychi, je so w tym nastupanju tež Diegnizske knježerstwo pschemeniko a budže nętt t temu pomhacz, so so w pruskich šerbškich škulach šašo šerbški wucz. —

Luby list wot njebo póšneho marschala hrabje Mottki je so psched krótkim wosjewil. Wón płaczi nętt tať jara šthorjenemu generalnemu superintendentej dr. Rógelej w Barlinje: Czjęczeny wyšokodostojny knježe! Wasch dobroczimwy list je mi jara derje czinik. Bóh luby Knjes chžyl pscheczelnawe pscheczja wušlyšchecz a moje dołhe žiwjenje s milej ruku t kónzei dowjescz, kať je mi pó- snacz dať, so je Knjesowa móž w šlabym móžna a so Wón wulke węży dokonja psches šnadne graty atd.

— Ruski khezor Alexander III. a jeho mandželka khezorka Marja Feodorowna, kotrajž staj šobotu 31. oktobra s Dansteje pschijęwšchi w Danzigu na pruske mjesty stupikoj, ale so s nęmškim khezorom šetkaoj nještaj, šwjeczitaj 9. novembra šwój šlęborny kwaš. Alexander III. je wobžaromny człowjek. Wulka hlódna nusa w póšonskich ruskich provincach, częrpjenja burow a delefach lejenje wikowanja a warbowanja czisčęza khezorej częžto na wu- trobu. Š temu pschiindže, so je psches nješwěrnoscz a bjesšwědo- mitoscz wyschschich sastojnikow wjele nusu częrpjazych pscheczimo

wschnosczji a pscheczimo khezorej jara šahorjenych, hacž runje so wón po šwojim męnjenju nanajlępe sa šwojich poddanow stara. W Barlinje su šmilni ludžo šestupili a prošcha wo dary sa khu- dych Ruskich.

— S Zapanskeje pschiindže šrudna pomjescz wo šemjerženju, kotrež je so w męscze Tokohama męto a šebi 4000 mormych a 5000 šranjenych žadało. Wokoło 50,000 domow je wutupjenych.

— Žalofny mordar Wezel, tiž je woboheho pschekupza Širich- feldta w Spandamje po najškurowšchim waschnju mordowat, je sa- jaty a czaka w jastwie, na nohomaj a rukomaj s rjećasami swja- lany a hišczę t scžęnje pschisamknjeny, so njemóže šebi šam ži- wjenje wsacz, na šwój prawy wušbud. Šemu je žyle pschepokasane, ale wón je hišczę njepokutny. Bóh luby Knjes šmil so na jeho hręšchnej dušchi.

— Towarštwu šnutškwoneho mišionstwa sa Róš- borkški wokręš męjesche šrijedu 28. oktobra šwoju lętuštu hlównu šhromadžišnu. Tuta bę wot nęfat 60 šobustawow wo- pytana. Bjes nimi bę tež knjes hrabja Arnim Muzakowski. Wu- radžowanja bęchu s widomnym žohnowanjom pschemodžane. Wob- šamklo je so bjes druhim, we wokręšju jara nusu špomozęřtu khezju t wotczęhnjenju šanjerodženych hólzow tať rucze hacž móžno šakozicz a natwaricz. Dla šwjebelazeho rošchěrjenja nascheho „Bomhaj Bóh“ bę towarštwu jara špokojene. Wón je šebi hižo wjele pscheczelow nadobyl, ale by jara nusine bylo, so by kóždy s jeho pscheczelow s najmęjšcha hišczę jeneho pschidobyl. Bychmy pschi pschisporjenych czitarjach tež šašo wobrašy podawacz móhli, kotrež bychu so jim męscze derje špodobale.

Profesor theologie pomjeda: Bęch na puczowanju. Na želešnizy šedžesche mi w wošu knjeni napscheczimo, kotraj bęsche po mojim šdaczu šlępscheho stawa. Ša s njeť do rěczow pschiindžech. Šak so nętko šta, žyle męscze njewęm, tola rěcz pschiindže na na- božinu a wěru. „Njedžiwajczę“, wona hnydom praji, „wo tej węży ja hinať myšlu, hacž wy, mój knježe, šym mjenužy nje- wěrjaza“.

„Potom njecham wam s mojimi rěczemi wobczęžny bycz, šmęrom prajach. Tola šnadž byšczę chžyla mi praschenje do- wolicž, kať pschiindže, so, hacž runje scže po šwojim wuprajenju kšchesczijanizy wotczęhnjena, scže tola njewěrjaza? Šako šdžęłana a wuczena žona scže tola męscze pošdžišcho knhi wo kšchesczijanškej wěrje czitala.“ A na to jej dwę knizžy pomjenowach, kotrež na wędomnostne waschnje jednorje a šroschliwje wěru wuškójujeteť, so ju wopraschęjo: „Cžitajczę šnadno tež knizžy?“

Dwóžy dostach wotmolwjenje: „Nę, teju knizžow njesnaju.“

„Abó czitajczę šnadno druge podomne knizki?“

„Nę, njemóhla so dopomnicž.“

„Alle“, rěczach dale, „katechismus, kotryž scže w dęczazych lętach namuřta, scže tola pošdžišcho druhdy šašo do ruki wšala?“

„Šchto šebi myšlicze, mój knježe“, bę jejne wotmolwjenje, „kať móhla na šwojim štejnišchczu so s tajšimi wężami ša- noschowacz?“

„Duž, wulžy częščęna knjeni“, šmęrom rjeknych, „dowolczę mi šwobodne šłowo, wy nješmęła prajicz: šym njewěrjaza, ale: nje- wędonna“.

Njemędomnoscz je jara husto pschicžina njewęry. Šo człowjek wo nęczim šudži, šchtož njesnaje a šnacž nochže.

24. njedžela po šwj. Trojizy.

Njedžela	Mateja 9, 18—26.	Kološęjskich 1, 9—14.
Póndžela	1 Kralow 10, 1—13.	1 Šana 5, 11—21.
Wutora	" 11, 1—13.	Šebrejskich 2, 1—13.
Sšrijeda	" 17, 1—16.	" 2, 14—18.
Šchtwórtk	" 18, 17—24.	" 3, 1—19.
Pjatt	" 18, 25—29.	" 4, 1—16.
Sšobota	" 18, 30—46.	Šłalm 76.

„Bomhaj Bóh“ je wot nętki niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež we wschęch psche- dawarňach „Sšerb. Nowin“ na wšach a w Budyšchinje dostacz. Na šchtwórcž lęta płaczi wón 40 np., jenotliwe czigla so po 4 np. pschedawaju.